

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul Ordinului viceprim-ministrului, ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale cu privire la aprobarea standardului moldovenesc care adoptă standardul european armonizat pentru identificarea directă la distanță a aeronavelor fără pilot la bord

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul ordinului cu privire la aprobarea standardului moldovenesc care adoptă standardul european armonizat pentru identificarea directă la distanță a aeronavelor fără pilot la bord a fost elaborat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (*MIDR*).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Prezentul proiect este elaborat în temeiul prevederilor:

- art. 13 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 420/2006 privind activitatea de reglementare tehnică (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 92-102, art.125).
- pct. 46 din Regulamentul privind sistemele de aeronave fără pilot la bord, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 949/2022 (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 71-74, art. 145).
- Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, (Capitolul 14 *Politica de Transport, Clusterul 4 Agenda Verde și Conectivitatea Sustenabilă*), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025, cu modificările ulterioare, acțiunea 190, termen de realizare iulie 2026.
 - Conform Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, transpunerea Deciziei de punere în aplicare (UE) 2024/2103 a Comisiei din 30 iulie 2024 privind standardul armonizat pentru identificarea directă la distanță a aeronavelor fără pilot la bord, elaborat în sprijinul Regulamentului delegat (UE) 2019/945, acțiunea 190, era prevăzută prin modificarea hotărârii de Guvern nr. 949/2022 cu privire la aprobarea normelor de operare a aeronavelor fără pilot la bord. Pe parcursul etapelor de promovare a proiectului de hotărâre de Guvern, în contextul avizului cu obiecții emis de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, s-a impus reconfigurarea instrumentului juridic de transpunere a Deciziei europene, din hotărâre de Guvern în ordin al ministrului, din următoarele considerente juridice:
 - Potrivit art. 20 alin. (2) din Legea nr. 235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității, atribuția de aprobare și actualizare a listelor standardelor armonizate revine autorității de reglementare, care, în cazul dat, este Ministerul

Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, prin ordinul ministrului, și nu intervenția Guvernului prin hotărâre.

- Definițiile și conceptele fundamentale utilizate în cadrul normativ existent nu pot fi modificate prin hotărâre de Guvern, întrucât acestea derivă din acte europene deja transpuse integral în legislația națională (Regulamentul (UE) 1025/2012 transpus prin Legea nr. 20/2016 privind standardizarea națională. Tentativa de a interveni asupra acestor definiții prin modificarea anexelor la HG nr. 949/2022 contravine principiului securității juridice și coerenței legislative.
- Conform pct. 46 din Anexa nr. 2 la HG nr. 949/2022, lista standardelor armonizate se aprobă și se actualizează prin ordin al ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale. Utilizarea ordinului ca instrument de transpunere asigură flexibilitate și eficiență procedurală, permițând actualizarea rapidă a standardelor armonizate în funcție de evoluțiile Uniunii Europene, fără a recurge la procedura mai complexă și rigidă de adoptare a hotărârilor de Guvern.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Guvernul aprobă cerințele pentru proiectarea și fabricarea de sisteme de aeronave fără pilot la bord (UAS) destinate operării în conformitate cu normele și condițiile definite, stabilind tipul de UAS în cazul căruia proiectarea, producția și întreținerea fac obiectul certificării, precum și normele privind punerea la dispoziție pe piață a UAS, a seturilor de accesorii și a dispozitivelor complementare de identificare la distanță.

Guvernul a realizat deja atribuția menționată supra, aprobând prin Hotărârea Guvernului nr. 949/2022, Regulamentul privind sistemele de aeronave fără pilot la bord.

În conformitate cu pct. 46 al Regulamentului privind sistemele de aeronave fără pilot la bord din Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 949/2022, produsele care sunt conforme cu prevederile standardelor Republicii Moldova ce adoptă standarde europene armonizate, ale căror referințe au fost publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, sunt considerate a fi în conformitate cu cerințele prevăzute în părțile 1-6, 16 și 17 din anexă, care fac obiectul acestor standarde sau ale părților acestora.

Ulterior, prin Decizia de punere în aplicare C(2020) 6148 a Comisiei (3), Comisia a înaintat o cerere Comitetului European de Standardizare (CEN) pentru elaborarea standardelor armonizate în sprijinul Regulamentului (UE) 2019/945 (denumită în continuare „cererea”).

Urmare examinării cererii menționate supra, CEN a elaborat standardul armonizat EN 4709-002:2023 care abordează cerințele de identificare directă la distanță aplicabile sistemelor de aeronave fără pilot la bord și dispozitivelor complementare de identificarea directă la distanță.

Comisia, împreună cu CEN, a evaluat dacă standardul armonizat EN 4709-002:2023 este în conformitate cu cererea.

Având în vedere că standardul armonizat EN 4709-002:2023 nu acoperă în mod adecvat cerințele prevăzute în partea 2 punctul (12) litera (b), în partea 3 punctul (14) litera (b), în partea 4 punctul (9) litera (b) și în partea 6 punctul (3) din anexa la Regulamentul delegat (UE) 2019/945 în ceea ce privește

capacitatea semnalului de identificare directă la distanță de a fi recepționat direct de dispozitivele mobile existente, la 30 iulie 2024 Comisia a adoptat decizia că trimiterea la standardul respectiv trebuie publicată cu restricție în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

În prezent, dezvoltarea accelerată a sistemelor de aeronave fără pilot la bord (UAS) impune existența unui cadru normativ clar și armonizat privind identificarea directă la distanță, ca element esențial pentru siguranța aeronautică, securitate și supraveghere.

Deși cadrul național a fost instituit prin HG nr. 949/2022, persistă următoarele lacune:

- lipsa standardului moldovenesc care adoptă standardul european armonizat aplicabil;
- necesitatea alinierii la evoluțiile recente ale legislației UE;
- absența unui mecanism clar de recunoaștere a prezumției de conformitate bazate pe standarde europene.

Totodată, lipsa implementării standardelor armonizate creează incertitudine pentru operatorii economici și autorități, afectând conformarea și controlul.

Prin urmare, luând în considerare cele menționate supra, s-a constatat necesitatea de elaborare și aprobare a ordinului care să adopte standardul armonizat EN 4709-002:2023. La nivel național acest standard armonizat a fost adoptat de Institutul de Standardizare din Republica Moldova prin Hotărârea nr. 10 din 28.02.2024, iar indicativul standardului moldovenesc este SM EN 4709-002:2024 cu titlul în limba română Serie aerospațială. Sisteme de aeronave fără pilot. Partea 002: Identificarea directă la distanță.

Standardele de regulă au indicat data începerii prezumției de conformitate, iar pentru standardul din prezentul proiect de Ordin este reglementată și restricția de aplicare, care a fost indicată în compartimentul Restricții, iar data începerii prezumției de conformitate cu restricție este din 01.08.2024.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Obiectivul principal constă în asigurarea unui cadru normativ clar, previzibil și armonizat cu legislația UE în domeniul identificării directe la distanță a UAS.

Principalele prevederi ale prezentului proiect le constituie de fapt standardul european armonizat pentru identificarea directă la distanță a aeronavelor fără pilot la bord SM EN 4709-002:2024, inclusiv și restricția sa (Serie aerospațială. Sisteme de aeronave fără pilot. Partea 002: Identificarea directă la distanță) ce nu conferă o prezumție de conformitate cu cerințele stabilite în partea II-a punctul (12) litera (b), în partea III-a punctul (14) litera (b), în partea IV-a punctul (9) litera (b) și în partea VI-a punctul (3) din Anexa la Regulamentul privind sistemele de aeronave fără pilot la bord, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 949/2022, care prevăd ca funcția de identificare directă la distanță să emită semnalul „astfel încât să poată fi recepționat direct de dispozitivele mobile existente în raza de emisie.”

Proiectul prevede:

- aprobarea standardului moldovenesc care adoptă standardul european armonizat (EN 4709-002:2023);
- stabilirea prezumției de conformitate începând cu 01.08.2024;
- indicarea explicită a restricțiilor privind conformitatea incompletă a standardului cu anumite cerințe ale Regulamentului delegat (UE) 2019/945;

- instituirea responsabilității de monitorizare a implementării.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

La momentul actual nu au fost identificate opțiuni alternative. Unica alternativă ar fi – neaprobarea standardului european armonizat, dar aceasta ar conduce la nerespectarea angajamentelor asumate de către Republica Moldova vizavi de transpunerea deplină a Deciziei de punere în aplicare (UE) 2024/2103 a Comisiei din 30 iulie 2024 privind standardul armonizat pentru identificarea directă la distanță a aeronavelor fără pilot la bord.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul de ordin nu are impact asupra sectorului public. Proiectul nu are efecte asupra funcționalității administrației publice în implementarea politicilor publice și a cadrului normativ. Totodată, proiectul nu implică necesități de reformă și de restructurări instituționale.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Nu implică cheltuieli bugetare suplimentare semnificative. Implementarea se realizează în cadrul resurselor existente.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Impactul asupra sectorului privat poate fi considerat unul pozitiv, deoarece ar spori la creșterea clarității pentru producători și operatori UAS, ar facilita accesul pe piața UE, iar costurile inițiale sunt foarte limitate la adaptarea tehnică la standardele armonizate.

4.4. Impactul social

Proiectul include restricția care nu pune în pericol siguranța traficului aerian, sănătatea sau siguranța persoanelor, a animalelor sau a bunurilor. Acesta este un factor important pentru menținerea unui nivel ridicat de siguranță al aviației civile. Totodată, se va observa o îmbunătățire a controlului asupra utilizării dronelor.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

În procesul de implementare și executare a proiectului de ordin nu vor fi colectate și utilizate datele cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu are impact asupra echității și egalității de gen.

4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul nu generează efecte negative asupra mediului.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Printre impacturile și informațiile relevante care au fost identificate s-ar putea enumera sprijinul pentru digitalizare și tehnologii inovatoare, cât și creșterea competitivității sectorului aeronautic.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Prezentul proiect este elaborat în sensul armonizării legislației naționale în baza Acordului de Asociere RM-UE, potrivit căruia Republica Moldova urmează să întreprindă măsuri pentru a asigura treptat apropierea cadrului normativ național cu actele relevante ale Uniunii Europene.

Pentru promovarea prezentului proiect de Ordin, care transpune prevederile din Decizia de punere în aplicare (UE) 2024/2103, nu sunt necesare careva modificări în legislația națională.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Asigură cadrul intern pentru aplicarea standardelor UE în domeniul UAS.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Proiectul ordinului va fi supus procesului de avizare și consultare de către instituțiile interesate și autoritățile responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect și a fost publicat pentru consultare publică, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul poate fi accesat pe pagina web oficială a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (compartimentul „Transparența”, directoriul Transparență decizională/de inițiere a politicilor”), pe portalul guvernamental particip.gov.md, la adresa https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/16539.

Informația privind rezultatele avizării va fi inclusă în sinteză după recepționarea respectivelor avize.

7. Concluziile expertizelor

a) Constatările expertizei anticorupție

Conform prevederilor art. 36 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și în conformitate cu prevederile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative departamentale, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului Național Anticorupție nr. 6/2017, în cadrul procesului de elaborare a proiectului au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional.

În consecință, menționăm că, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.

b) Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul ordinului va fi supus expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene în conformitate cu prevederile art. 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative fiind solicitată expertiza Centrului de Armonizare a Legislației. Urmare recepționării avizului CAL, proiectul Ordinului și tabelul de concordanță, dacă va fi necesar, vor fi ajustate ajustate.

c) Constatările expertizei juridice

Proiectul ordinului va fi supus expertizei juridice în conformitate cu prevederile art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Concluziile expertizei vor fi incluse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor urmare recepționării raportului de expertiză juridică.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul nu necesită modificarea altor acte normative, dar completează cadrul existent instituit prin HG nr. 949/2022.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Nu sunt necesare resurse suplimentare.

Monitorizarea se va realiza continuu, prin mecanismele existente de control și supraveghere.

Secretar general

Angela ȚURCANU